

Bevezetés

A *Thalassa* előző számának bevezetőjében felmerült a kérdés, hogy vajon Bálint Mihály „sokirányú elméleti és gyakorlati munkássága összeáll-e egy eredeti, koherens szemléletté”?

Úgy vélem, ebben a gondolatban egy másik dimenzió dilemmája is benne rejlik; nevezetesen az, hogy „összeáll-e” Bálint Mihály alakja egy egységes szakmai és emberi figurává? Sikerül-e összerakni a „magyar” és az „angol” Bálint képet, avagy az emigráció – mint ahogy azt oly sokszor tapasztaljuk – az ő esetében is alapvető „törést” okozott? (Természetesen ez csak játék a szavakkal, hiszen a bálinti „őstörés” fogalma korai, dinamikus erejű strukturális hiányra, nem pedig felnőttkori traumatikus törésre utal.)

A kényszerű kivándorlással járó törések és hasítások nehezzé teszik a kreatív újrakezdést és így az életmű sokszor – mind a kortárs, mind pedig a következő generációk számára – csak darabjaiban ismerhető meg.

Hol Budapestről, hol Londonból, a Brit Pszichoanalitikus Egyesület Független Csoportjának szemüvegén keresztül nézve nem egyszer volt az a fantáziám, hogy két Bálint létezik: Michael és Mihály. Mind a kettőhöz tartozik egy társként és munkatársként is kiváló feleség: Mihály feleségéről, Bálint Alizról és munkáikról sokat tudunk Pesten, Enidről pedig, aki 1953-tól Michael felesége – és munkásságának folytatója –, a brit szakmai élet őriz igen sokszínű és eleven képet.

Mihály ott mozog fiatal pszichoanalitikusként, meglepően modern elképzelésekkel és praxissal a szakma megteremtőivel együtt a húszas-harmincas évek Közép-Európájában Budapest és Berlin között. Berlinben a Charité Kórházban már 1920 táján (!) a legelsőik között kezel pszichoszomatikus betegeket analitikus módszerrel, és Budapesten, a harmincas évek elején, képzett analitikusként, gyakorló orvosok számára csoportot szervez, hogy közösen vizsgálják a pszichoterápiás kezelés mindennapi lehetőségeit az általános orvosi gyakorlatban.

Michael a negyvenes évek második felében az igen nehéz manchesteri évek után Londonban találja meg mind analitikusként, mind magánemberként a helyét.

Tananyag ahogy *Az őstörés*-ben (*The Basic Fault*, 1968) leírja „az elme három területét” s ezeken keresztül megragadja az egy-, két- és háromszemélyes

tárgykapcsolati minták működési dinamikáját, vagy ahogy megfogalmazza a fokális terápia alapelveit. Az azonban kevésbé közismert, hogy a pszichoanalitikus és terápiás képzésben széleskörűen használt „esetmegbeszélő szemináriumok” kidolgozása, vagy a Tavistock Klinikán ma is működő Institute of Marital Studies (Házassági kapcsolatokat tanulmányozó Intézet) megalapítása is az ő és Enid nevéhez fűződik. Szintén kevésbé köztudott, hogy Bálint mindvégig szorgalmazta a kutatást; érdekes bizonyítéka ennek „Kora csecsemőkori individuális különbségek” című, még Manchesterben írt disszertációja, mely a csecsemők szopási ritmuskülönbségeit vizsgálja.

Angliai életrajzírója – nemcsak Bálint (és természetesen Ferenczi) elméleti és módszertani újításait, de Bálint szellemiséget, melegséget, igényességet és lojalitását is képviselő és hirdető tanítványa – Harold Stewart megpróbálja összerakni a mozaikokat.

Michael Balint: Object Relations Pure and Applied [Michael Balint: Tiszta és alkalmazott tárgykapcsolatok (Routledge, London, 1996)] c. könyvében Stewart nem csupán arra vállalkozik, hogy felvázolja a bálinti életutat, de az elméleti, klinikai és alkalmazott pszichoanalitikai elképzelések közötti szerves kapcsolatot, azok belső logikáját és dinamikáját is vizsgálja. Bálint életművét a brit pszichoanalízis világában – többek között Winnicott, Klein, Fairbairn és Bion munkásságával összevetve – helyezi el.

Bálint, a tárgykapcsolati elméletek kiemelkedő teoretikusa a budapesti pszichoanalitikus iskola angliai nagykövete; neki köszönhető, hogy Ferenczi Sándor elvei és tanításai Független Csoport gondolkodásának szerves részeként fennmaradtak és, hogy a pszichoanalitikus „ősapák” között őt is számon tartják.

Bálint öt évtizeden átívelő szakmai pályafutása nem töréseket mutat, inkább spirális természetű. Az 1930-as években elkezdett témák (mint pl. az újrakezdés, a regresszió pszichoterápiás eszközként való kezelése, az orvoscsoportok szerepe a gyógyításban) az évek során egyre érettebbé válnak és kiteljesednek. Bálint mindig egy magasabb szinten tér vissza értelmezésükhöz és feltárásukhoz.

Kétségtelen, hogy az egyes területek és elvek nem teljesen fonódnak össze organikus szövetté. Ránk és a következő generációkra vár a feladat, hogy az összefüggő szálakat egymáshoz illesszük. Nem kétséges, hogy a feladat megéri a fáradságot.

A *Thalassa* két Bálint számát e folyamatnak jelentős állomásaként üdvözölhetjük.

London-Budapest, 2010. szeptember

Székiacs Judit